

MEERWAARDE OVERTUIGINGSMODEL

Overtuigingen vormen één van de filters die de wijze waarop wij de wereld waarnemen en interpreteren, kleuren. Het Overtuigingsmodel draagt bij aan de bewustwording en dialoog over deze overtuigingen. Zij richt zich namelijk op het ontstaan van overtuigingen bij het individu (in het bijzonder de politiemedewerker), die functioneert vanuit een afhankelijkheidspositie in een hiërarchisch stelsel. Bewustwording van de eigen overtuigingen en de beperkingen die dit opwerpt voor de eigen objectiviteit, maar vooral de invloed daarvan op het professionele gedrag, is daarmee het uiteindelijke doel van dit model.

Uniek aan het Overtuigingsmodel is dat zij wetenschappelijke inzichten uit zowel de veranderkunde, (neuro)psychologie als onderwijskunde bundelt en koppelt, binnen een politieke context. Deze context is tweeledig; zowel de politiecultuur als de operationele politiepraktijk worden beschouwd. Er is daarom aandacht voor de hiërarchie en professionele beroepshouding die zo kenmerkend zijn voor de organisatie en haar cultuur, maar ook voor de operationele politiepraktijk, die zich vaak kenmerkt door een situationeel beslismoment, tijdsdruk en stresserende factoren.

Ook inhoudelijk voegt het Overtuigingsmodel nieuwe inzichten toe. In het bijzonder worden genoemd de drie categorieën van overtuigingen (persoonlijk, sociaal, controle) maar ook het identificeren van een 'point of no return' en 'warzone'. In de 'warzone' is sprake van een hevige emotionele toestand die zelfstandig reflecteren in het moment blokkeert. Het Overtuigingsmodel wordt daarom uitgebreid met een veranderkundig georiënteerd reflectiemodel (2016).

Meer weten?

U kunt de volledige notitie Overtuigingsmodel digitaal opvragen bij Mevr. Bellmann-Pelt (stuur een e-mail naar Maureen.Bellmann@politieacademie.nl).

Voor vragen/opmerkingen kunt u zich wenden tot dhr. Sidney Mutueel, thematrekker Team Variëteit & Glocalization (sidney.mutueel@politieacademie.nl).

Deze brochure is tot stand gekomen met dank aan:

Dhr. S. (Sidney) Mutueel, MCC

Dhr. D. R. (Delano) van der Kust

Mevr. Mr. drs. E. (Esther) Verheijen

© 2016, Sidney Mutueel, MCC

Alle rechten voorbehouden.

OVERTUIGINGSMODEL

Team Variëteit & Glocalization
Politieacademie

*"If men define situations as real,
they are real in their consequences."*

- Thomas Theorema -

oproep tussen de gevestigde overtuigingen van het individu en de professionele normatieve kaders waaraan de politiemedewerker geacht wordt zich te conformeren. Dit leidt tot hevige emoties die het doorzoeken om mogelijk te maken om op dat moment nog invloed uit te kunnen oefenen op de intentie tot gedrag (en daarmee handelingssituatieven), maar evenmin om te kunnen reflecteren op het vertoonde gedrag en de overtuigingen die daaraan ten grondslag liggen. Complicierend voor dit stadium is dat het vaak ook gekenmerkt wordt door acute en stresserende omstandigheden waarbij de politiemedewerker direct moet handelen: een zogenaamd 'situationeel beslismoment'. Door de tijdsdruk en stress valt de politiemedewerker dan vaak terug op het geautomatiseerde gedrag dat hem in trainingen is aangeleerd, waarbij het risico bestaat dat het optreden niet passend is bij de situatie (proportionaliteit en subsidiariteit).

REFLECTIE

De politiemedewerker moet daarom buiten de 'warzone' verkeren om te kunnen reflecteren op de overtuigingen die ten grondslag liggen aan het intrapersoonlijke conflict op het situationele beslismoment. Daartoe moet de trechter van overtuigingen opnieuw worden doorlopen. Het veranderkundig reflectiemodel dat op dit moment in ontwikkeling is (najaar 2016), vormt een belangrijk instrument om dit proces te kunnen begeleiden.

3 CATEGORIEËN OVERTUIGINGEN

Het Overtuigingsmodel onderscheidt 3 categorieën overtuigingen. De eerste gradatie overtuigingen zijn de persoonlijke overtuigingen. Persoonlijke overtuigingen zijn overtuigingen die hun oorsprong vinden in factoren die inherent zijn aan de persoonlijke omgeving waarin het individu is opgegroeid. Denk bijvoorbeeld aan normen en waarden, religie, opvoeding, culturele aspecten, conditionering, context en de tijdgeest. De opgedane ervaringen en routinewerk worden als 'overtuiging' in wording' binnen de persoonlijke overtuiging gevestigd. Een tweede laag van overtuigingen zijn de sociale overtuigingen. Hier betreft het overtuigingen die gerelateerd zijn aan de sociale omgeving van het individu, waaronder zijn werkomgeving en de daarbinnen heersende organisatiecultuur. Voorbeelden daarvan zijn groepsdenken, groepsdruk of invloeden van collega's. Deze invloeden kunnen de ontstane persoonlijke overtuigingen versterken. De laatste en derde laag van overtuigingen zijn de controle overtuigingen, die een uitnemend bevestiging (controle) kunnen vormen voor de reeds geconstrueerde sociale overtuigingen. Op het moment dat de derde laag van overtuigingen is bereikt, mag dan ook gesproken worden van gevestigde overtuigingen van het individu.

POINT OF NO RETURN / WARZONE

Op het moment dat men onderin de figuurlijke 'trechter van overtuigingen' verkeert is sprake van de totstandkoming van de intentie tot gedrag. Men is dan voornemens het geplande gedrag uit te voeren. Dit stadium van overtuigingen wordt, vanwege haar onomkeerbare karakter, 'point of no return' genoemd. Het point of no return kan bij het individu, door een zekere situationele context, omslaan in een 'warzone'. Kenmerkend voor de warzone is dat de situationele context daar een intrapersoonlijk conflict

ERVARINGEN EN ROUTINEWERK

Het Overtuigingsmodel biedt een stapsgewijze aanpak voor het identificeren en ontleden van overtuigingen die ten grondslag liggen aan de mindset van het individu. Daarmee heeft zij in het bijzonder aandacht voor de balans tussen persoonlijke overtuigingen en de professionele beroepshouding, evenals de intrapersoonlijke conflicten die daarvoor kunnen ontstaan. De vaak situationele en stressvolle context, maar ook het hiërarchisch stelsel waarbinnen de politiemedewerker acteert, zijn factoren die het extra complex maken om in de eigen mindset een balans te vinden tussen de persoonlijke en professionele overtuigingen. Al deze factoren worden verklaard in het Overtuigingsmodel. Het Overtuigingsmodel vormt bovendien een belangrijke eerste stap om middels reflectie inzicht te verkrijgen in de overtuigingen die ten grondslag liggen aan het handelen. Het streven is uiteindelijk te kunnen komen tot situationeel handelen dat de toets van proportionaliteit en subsidiariteit kan doorstaan. Daarom start het model met het in kaart brengen van de betekenis die verleend wordt aan eerder opgedane ervaringen van de politiemedewerker, en in hoeverre deze vervolgens zijn bekrachtigd door routinewerk. Immers conditioneren deze ervaringen het brein van de politiemedewerker, waarmee de objectiviteit in het gedrag komt. Deze combinatie van factoren draagt namelijk bij aan het ontstaan van overtuigingen.

